

Helse - og omsorgsdepartementet

SYSSELMANNEN PÅ SVALBARD

GOVERNOR OF SVALBARD
ГУБЕРНАТОР СВАЛЪБАРДА

Vår saksbehandler:

Hanne Margrethe Ingebrigtsen
Margrethe Ingebrigtsen

Vår dato:

04.09.2017

Vår ref: (bes oppgitt ved svar)

17/00825-2

79024324

Deres dato:

27.06.2017

Høring om forslag til forskrift om registrering av og tilsyn med salg av tobakksvarer mv.

Det vises til Helse- og omsorgsdepartementets brev med høringsnotat av 26. juli i år med forslag til forskrift om registrering av og tilsyn med tobakksvarer mv.

Forslaget til forskrift skal gjennomføre den registrerings- og tilsynsordningen for stedlig detaljsalg av tobakksvarer mv. som ble vedtatt gjennom endringer i tobakkskadeloven i juni i år. Tobakkskadeloven gjelder for Svalbard, jf. lovens § 3 tredje ledd. Kongen kan i forskrift bestemme at deler av loven ikke skal gjelde for Svalbard og Jan Mayen. Kongen kan også fastsette særlige regler under hensyn til de stedlige forhold. Sysselmannen vil i høringssvaret her kommentere enkelte forhold når det gjelder anvendelsen av regelverket om tobakksvarer, herunder den foreslåtte forskriften, for Svalbard.

1. Anvendelsesområdet

Registrerings- og tilsynsordningen erstatter en tidligere vedtatt, men ikke ikraftsatt, bevillingsordning for salg av tobakksvarer. Denne tok utgangspunkt i ordningen for kommunal alkoholsalgsbevilling. Det er kun Longyearbyen som er organisert på linje med en kommune på fastlandet, men også av andre, stedlige hensyn ble det lagt opp til at bevillingsordningen kun skulle innføres for Longyearbyen. Dette er nærmere omtalt i Prop.55 L (2012-2013). Vi merker oss at nå som systemet med bevilling er erstattet med en registreringsordning, legges det fortsatt opp til at registreringsordningen kun vil få anvendelse for Longyearbyen. Dette er beskrevet i høringsnotatet pkt. 3.1.4.2, og foreslått regulert i utkastet til § 10 annet ledd i den foreslåtte forskriften. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at oppregningen i utkastet til § 10 annet ledd av utsalgssteder som ikke omfattes av forskriften ikke er uttømmende. Barentsburg er ikke nevnt i denne bestemmelsen, selv om det i omtalen i høringsnotatet er forutsatt at registrerings- og tilsynsordningen heller ikke skal innføres der. Vi stiller dessuten spørsmål om det i dette konkrete tilfellet kan være mer hensiktsmessig å velge en positiv fremfor en negativ avgrensning av virkeområdet for forskriften, nærmere bestemt slik at denne gis anvendelse (kun) for Longyearbyen arealplanområde. Vi overlater imidlertid til departementet å vurdere dette spørsmålet, i samråd med bl. a Justis- og beredskapsdepartementet.

2. Tilsyn etter forskriften

Ansvar for tilsyn med salgssteder er regulert i § 7 i loven. Det fremgår av dennes første ledd at kommunen fører tilsynet med at registrerte salgssteder overholder bestemmelsene i tobakkskadeloven §§ 4, 5, 9 og 17-24. Dette er regler om registreringsplikt, internkontroll, aldersgrenser og salgsforbud, og forbud mot selvbetjening, salg fra selvbetjent automat, gratis utdeling av tobakksvarer, omsetning med rabatt, reklame, sponing, og mot synlig oppstilling på utsalgssteder. Av annet ledd i tobakkskadeloven § 7 fremgår det at Sysselmannen på Svalbard fører tilsyn med alle disse bestemmelsene for Svalbard. Sysselmannen kan imidlertid delegere oppgaven til Longyearbyen lokalstyre.

Tilsynsoppgavene er omtalt særskilt i punkt 3 i høringsnotatet. Det er her foreslått at tilsynet presiseres i forskriften, og det foreslås en egen bestemmelse om dette i utkastet til § 16. Her fastslås det samme som i lovens § 7, nemlig at kommunene fører tilsynet med registrerte salgssteder. Ifølge utkastet til § 25 er det også kommunen som innkrever registreringsavgift fra salgsstedene. Ansvar for tilsynet er likevel ikke foreslått presisert på tilsvarende måte for Svalbard i forskriften. Siden denne kun vil få anvendelse i Longyearbyen arealplanområde, vil den naturlige slutningen være at det er Longyearbyen lokalstyre som har ansvaret for tilsynet med omsetningen i dette området, på lik linje med kommunenes ansvar på fastlandet. I omtalen av den vedtatte, men ikke gjennomførte bevillingsordningen var det nettopp dette som var lagt til grunn, og Longyearbyen lokalstyre skulle ha så vel bevillings- som tilsynsmyndighet i Longyearbyen (punkt 3.1.7.22 i Prop.55 L (2012-2013)). Dette skulle reguleres nærmere i en egen forskrift i medhold av tobakkskadeloven § 3 tredje ledd. I høringsnotatet refereres nå imidlertid kun det generelle utgangspunktet i lovens § 7 annet ledd, om at tilsynet for Svalbard føres av Sysselmannen, med adgang til å delegere oppgaven til Longyearbyen lokalstyre. Etter vårt syn bør også tilsynsansvaret for Svalbard presiseres i forskriften, og da slik at dette legges direkte til Longyearbyen lokalstyre. Vi forutsetter at lokalstyret gis veiledning og eventuelt tilføres kompetanse på dette fagfeltet, dersom dette er nødvendig. Vi ber om at dette følges opp i samråd med Justis- og beredskapsdepartementet.

3. Generelt om tilsyn etter tobakkskadeloven på Svalbard

Vi vil dessuten i denne forbindelse benytte anledningen til å knytte noen generelle kommentarer til spørsmålet om tilsynet med tobakkskadeloven på Svalbard. Denne loven legger i tillegg til (den nye) § 7 også i § 29 tilsynsoppgaver til Sysselmannen, med adgang til å delegere disse til Longyearbyen lokalstyre. Mens (de nye) tilsynsoppgavene i henhold til § 7 er nevnt ovenfor, gjelder § 29 tilsyn med overholdelsen av de tidligere innførte røykeforbudene i lokaler og transportmidler og av forbudene mot tobakk og elektroniske sigaretter i barnehager og skoler. Dette er tilsyn som føres av enten kommunene på fastlandet eller av særlige instanser når det f. eks gjelder skip.

Bestemmelsene om tilsynsmyndighet for Sysselmannen må ses i historisk perspektiv. Både (den nye) § 7 og § 29 bygger på et tradisjonelt forankret utgangspunkt, der Sysselmannen, som statens øverste representant på Svalbard, i fravær av stedlige fagmyndigheter og i lys av lange avstander, ble tillagt tilsynsansvar på flere områder. Dette var en praktisk ordning som i sin tid var hensiktsmessig, tatt i betraktning de særlige forholdene på Svalbard, både geografisk, administrativt og ikke minst samfunnsmessig, men som i lys av samfunnsutviklingen på øygruppen ikke lenger nødvendigvis er formålstjenlig. Spørsmålet om Sysselmannens tilsynsansvar er derfor gitt særskilt omtale i den siste meldingen til Stortinget om Svalbard, Meld. St. 22 (2015-2016) Svalbard. I kap.

5.2 side 32 annen spalte i denne meldingen heter det at det generelle utgangspunktet ved gjennomføring av lovgivning på Svalbard nå er at fagmyndighet på øygruppen tillegges den instansen som har det aktuelle ansvaret på fastlandet. I de senere år har derfor en rekke faginstanser fått oppgaver og direkte myndighet på Svalbard, på områder der Sysselmannen tidligere hadde tilsynsansvar. Dette medfører at det er naturlig å vurdere om det er hensiktsmessig at Sysselmannen har tilsynsmyndighet også på andre områder der etaten ikke har egen fagkompetanse.

Når det spesielt gjelder tilsyn etter tobakkskadeloven § 29 har denne oppgaven formelt sett ligget til Sysselmannen i en årrekke. Tilsynet med bestemmelsene om røykeforbud i lokaler og transportmidler er imidlertid for Longyearbyens vedkommende delegert til Longyearbyen lokalstyre ved Sysselmannens vedtak av 4. februar 2010. I vedtaket vises det til tobakkskadeloven § 12. Selve paragrafen ble opphevet ved lovendringen i 2017, men forbudet er videreført og fremgår nå av lovens § 25. Vi legger derfor til grunn at delegasjonen fortsatt gjelder, men for ordens skyld kan Sysselmannen presisere dette i et eget vedtak. Dette er imidlertid også ett av de fagfelt der Sysselmannen ikke har egen kompetanse, og etaten har heller ikke hatt løpende oppmerksomhet mot tilsyns- og veiledningsoppgavene på dette området, hverken innenfor eller utenfor Longyearbyen arealplanområde. Vi har derfor heller ikke fått fulgt opp med delegasjon av tilsynsoppgaven til Longyearbyen lokalstyre når det gjelder senere lovendringer i tobakkskadeloven, om forbud mot tobakk og e-sigaretter i barnehager, på skoler og i skoletiden.

Vi har ovenfor i pkt. 1 kommentert spørsmålet om tilsynet i henhold til lovens § 7 med registrerte salgssteder, som etter vår mening bør legges direkte til Longyearbyen lokalstyre. Vi mener også at det er grunn til å ta spørsmålet om ansvaret for tilsynet på Svalbard etter tobakkskadeloven § 29 opp til ny vurdering. Siktemålet må være å få på plass en ordning som er moderne og tilpasset både de administrative forhold og samfunnsutviklingen for øvrig på Svalbard, og å legge tilsynsmyndighet til instanser som har eller tilføres fagkompetanse til å utføre oppgavene. Siden det ikke er kommunelegeordning for Svalbard, kan det for eksempel være aktuelt å vurdere å tillegge Longyearbyen sykehus oppgaver på dette området.

I påvente av utfallet av en slik vurdering kan Sysselmannen for så vidt allerede nå delegere de øvrige tilsynsoppgavene etter loven § 29 til Longyearbyen lokalstyre for Longyearbyen arealplanområde. Det er i så fall nødvendig at vi får bistand fra Helse- og omsorgsdepartementet og evt. andre fagmyndigheter når det gjelder veiledning av Longyearbyen i utførelsen av tilsynsoppgavene etter loven, og at lokalstyret tilføres kompetanse på fagområdet.

4. Spesielt om tilsynet med tobakkskadeloven i Longyearbyen

Til slutt vil vi bemerke at vi har mottatt kopi av Helse- og omsorgsdepartementets brev 26. juli i år til Longyearbyen lokalstyre. Brevet er svar på en henvendelse fra lokalstyret når det gjelder tilsynsansvaret for Longyearbyen etter tobakkskadeloven kapittel 5. Siden HOD i brevet kun peker på Sysselmannens tilsynsansvar etter loven, gjør vi for ordens skyld oppmerksom på at ansvaret for å utføre tilsyn med forbudet i tobakkskadeloven § 25 mot røyking i lokaler og transportmidler som nevnt ovenfor allerede er delegert til Longyearbyen lokalstyre. Sysselmannens delegasjonsvedtak er for ordens skyld vedlagt.

Når det så gjelder Arbeidstilsynets oppgaver etter tobakkskadeloven § 29 første ledd (tilsyn med arbeidslokaler) forstår vi brevet slik at HOD mener at det kun er Sysselmannen (og eventuelt

Longyearbyen lokalstyre), og ikke Arbeidstilsynet, som kan utføre tilsyn med tobakksforbudet i arbeidslokaler på Svalbard. Vi leser imidlertid § 29 annerledes. Etter vår vurdering er hensikten med § 29 femte ledd kun å legge *kommunens* tilsynsoppgave til Sysselmannen (og eventuelt Longyearbyen lokalstyre), ikke å avgrense Arbeidstilsynets oppgaver på Svalbard. Vi mener derfor at Arbeidstilsynet har samme oppgaver etter tobakkskadeloven § 29 første ledd på Svalbard som på fastlandet.

Vi beklager for øvrig at våre merknader til utkastet til ny forskrift innsendes etter utløpet av høringsfristen, men vi håper likevel at disse blir tatt i betraktning i det videre arbeidet med utkastet. Vi bidrar dessuten gjerne med utdyping av merknadene hvis det skulle være ønskelig.

Med hilsen

Berit Sagfossen
assisterende sysselmann

Hanne Margrethe Ingebrigtsen
juridisk rådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskreven signatur

Mottakere:

Helse - og omsorgsdepartementet

Kopimottakere:

Longyearbyen lokalstyre
Justis - og beredskapsdepartementet v/ Polaravdelingen

Vedlegg:

TilsynTobakkDelegasjonsvedtakLL2010.pdf

Longyearbyen lokalstyre
Postboks 350
9171 LONGYEARBYEN

**SYSSELMANNEN
PÅ SVALBARD**

**GOVERNOR OF SVALBARD
ГУБЕРНАТОР СВАЛЪБАРДА**

Vår saksbehandler:
Marianne Linnestad

Vår dato:
04.02.2010

Vår ref: (bes oppgitt ved svar)
2009/01103-1
a.012

Deres dato:

Deres ref:

Delegasjon av myndighet i skjenkebevillingssaker og tilsynsansvar etter tobakkskadeloven

I brev av 12. desember 2001 delegerte Sysselmannen myndighet til Longyearbyen lokalstyre til å avgjøre søknader om skjenkebevillinger innen Longyearbyen planområde i visse tilfeller. Det ble ikke delegert myndighet til å avgjøre søknader om tidsbegrensede endringer i eksisterende skjenkebevillinger og søknader om bevilling for enkeltstående anledninger. I samme brevet ble tilsynsansvaret for det som da var § 6 i tobakkskadeloven (nå § 12) omtalt. Inntil videre ble det besluttet ikke å overføre tilsynsansvaret til Longyearbyen lokalstyre etter dagjeldende § 6 niende ledd (nå § 13 femte ledd).

Sysselmannen finner det naturlig at Longyearbyen lokalstyre nå bør gis myndighet til å avgjøre alle skjenkebevillingssøknader innenfor planområdet, og til å føre tilsyn med tobakkskadeloven § 12 innen samme område. Dette ble tatt opp med Longyearbyen lokalstyre på møtet med Sysselmannen mandag 2. november i år. I tråd med det som da ble varslet, vil Sysselmannen med dette delegerer myndighet til Longyearbyen lokalstyre på de to ovennevnte områdene. I tillegg delegeres lokalstyret myndighet til å innvilge skjenkebevillinger for den til enhver tid inneværende valgperiode, dvs for inntil fire år.

Skjenkebevillinger

I medhold av forskrift om alkoholordningen for Svalbard § 3-1 første ledd delegerer Sysselmannen myndighet til Longyearbyen lokalstyre til også å avgjøre søknader om tidsbegrensede endringer i eksisterende skjenkebevillinger og søknader om bevilling for enkeltstående anledninger. Dette gjelder for søknader om skjenking innen Longyearbyen planområde.

Vi har tolket forskrift om alkoholordning for Svalbard slik at en skjenkebevilling gir tillatelse til også å kjøpe alkoholen som skal skjenkes. For skjenkebevillingene som gjelder for enkeltstående anledninger til andre enn de faste skjenkestedene, pålegges derfor lokalstyret å sette rimelige kvantumsbegrensninger for skjenkingen i bevillingen. Dette vil derved gi tilsvarende kjøpsbegrensning.

Som i det tidligere delegasjonsvedtaket, ber Sysselmannen om at lokalstyret innhenter uttalelse fra Sysselmannen før søknad om skjenkebevilling avgjøres. Formålet er at politiet skal ha mulighet til å vurdere søknaden ut fra sitt arbeids- og myndighetsområde. Vi er kjent med at det er aktører med kjente skjenkebestyrere som i løpet av et år søker om skjenkebevilling til enkeltstående arrangementer flere ganger. Sysselmannen vil vurdere å fritta for foreleggingsplikten for disse søkere for visse tidsrom. Dette vil i så fall fremgå av Sysselmannens vurdering i forbindelse med at en søknad er forelagt oss.

Av Sysselmannens delegasjonsvedtak av 12. desember 2001 fremgår det at vedtaket også omfatter ”avgjørelsesmyndighet hva angår fornyelse av tildelte bevillinger hvert annet år.” Etter gjeldende forskrifts § 3-1 fjerde ledd kan bevilling gis for perioder inntil to år eller det som er valgperioden for det representative organ som har fått delegert myndighet etter § 3-1 første ledd. Valgperioden for lokalstyret er på fire år, og vi ser ingen grunn til at lokalstyret ikke også skal ha myndighet til å innvilge skjenkebevillinger for den til enhver tid inneværende valgperiode. Lokalstyret gis med dette myndighet til å gjøre dette.

Kopi av alle skjenketillatelser sendes Sysselmannen til orientering.

Tobakkskadeloven

Tobakkskadeloven § 12 stiller krav til røykfri luft i visse lokaler, og i transportmidler der allmennheten har adgang. Bestemmelsen inneholder for øvrig en del presiseringer av forbudet, krav om merking og om ansvarsforhold. Ansvaret for å føre tilsyn med bestemmelsene på Svalbard er lagt til Sysselmannen, men med mulighet for å overlate dette ansvaret til Longyearbyen lokalstyre for så vidt gjelder Longyearbyen, jf. § 13. Med dette delegerer Sysselmannen myndighet til å føre tilsyn med at tobakkskadeloven § 12 overholdes i Longyearbyen planområde til Longyearbyen lokalstyre.

Delegasjonsvedtakene har virkning fra 1. juni 2010.

Med hilsen

Lars Fause
Fungerende sysselmann

Marianne Linnestad
Juridisk seniorrådgiver